

Stroški gozdnega dela

Forest Work Costs

Iztok WINKLER*

Izvleček

Winkler, I., Stroški gozdnega dela. Gozdarski vestnik št. 2/1995. V slovenščini s povzetkom v angleščini, cit. lit. 6.

Na neposredno delo v gozdni proizvodnji odpade povprečno polovico vseh proizvodnih stroškov. Gozdni delavec prejme poleg plačila za opravljeno delo še nadomestila za plačane nedelovne dneve (prazniki, dopusti, bolniške in podobno) in povračila za nekatere izdatke v zvezi z delom (prevoz na delo, regres za dopust, topli obrok, osebna varovalna sredstva). Poleg tega mora delodajalec od izplačanih plač plačati še tiste prispevke in davke, ki ne bremenijo neposredno bruto plače delavca, ampak so obveznost delodajalca. Vsa ta nadomestila in povračila obravnavamo kot splošne stroške dela in jih izražamo s količnikom na osnovno bruto urno postavko delavca. Znaša 2,33–2,42 osnovne bruto urne postavke gozdnega delavca.

Ključne besede: delo v gozdu, strošek, kalkulacija.

UVOD

INTRODUCTION

Spremenjene razmere v slovenskem gozdarstvu terjajo med drugim tudi večjo pozornost poslovnim stroškom, med njimi zlasti stroškom gozdnega dela. Gozdna gospodarstva, ki nadaljujejo z delom kot gozdarska izvajalska podjetja, se zato vse bolj racionalno organizirajo. Konec leta 1994 je bilo po podatkih Splošnega združenja gozdarstva Slovenije v nekdanjih gozdnih gospodarstvih zaposlenih 2.009 ljudi, med njimi je bilo 516 strokovnih, finančnih in administrativnih delavcev ter 1493 delavcev.

Neposredno delo pomeni v gozdni proizvodnji pomembnejši proizvodni strošek, saj odpade nanj povprečno okoli polovico vseh neposrednih stroškov, največ pri sečnji, najmanj pri prevozihi.

* dr. I. W., dipl. inž., redni profesor, Oddelek za gozdarstvo Biotehniške fakultete, 61000 Ljubljana, Večna pot 83, SLO

Synopsis

Winkler, I.: Forest Work Costs. Gozdarski vestnik No. 2/1995. In Slovene with a Summary in English, lit. quot. 6.

Direct work in forest production occupies the half of all production costs on the average. A forest worker gets his payment for the work performed as well as for the days when it is not performed (holidays, leave, sick leave and similar). He also gets refunded some expenditures related to work (fares, vacation allowance, hot meals, personal safety equipment). Apart from this, an employer has to deduct those contributions and taxes from wages, which do not directly charge workers' gross wages but represent employer's liabilities. All the indemnities and refunds are considered as general work costs and are expressed by a coefficient as to the basic gross man-hour. It totals 2.33–2.42 of the basic gross man-hour.

Key words: forest work, cost, calculation.

Preglednica 1: Sestava neposrednih stroškov gozdne proizvodnje

Table 1: Break down of Direct Forest Production Costs

	Sečnja Cutting	Spravilo Skidding	Prevoz Transport
Materialni stroški in amortizacija <i>Material costs and depreciation</i>	11	68	83
Delo <i>Work</i>	89	32	17

Zaradi pomembnega deleža v neposrednih proizvodnih stroških je treba višini stroškov za neposredno delo posvetiti vso pozornost.

Stroške dela sestavljajo:

- plačilo za dejansko opravljeno delo oz. čas, prebit na delu,
- nadomestila za plačane nedelovne dneve,
- povračila nekaterih stroškov v zvezi z delom, ki nastajajo na delavca in jih ni, če delavca ni,
- prispevki in davki od plače delavca, ki bremenijo neposredno delodajalca.

Preglednica 2: Sestava plače in osebnih prejemkov gozdnega delavca

Table 2: Break down of Forest Worker's Wage and Other Receipts

	v %	
Plačilo za dejansko opravljeno delo <i>Payment for the work performed</i>	74	55
Nadomestila za plačane nedelovne dneve <i>Refunds for paid days when work is not performed</i>	26	19
Povračila <i>Refunds</i>		26
Skupaj plača <i>Total wage</i>	100	
Skupaj vsi osebni prejemki <i>Total personal income</i>		100

Analiza bruto plače gozdnega delavca pokaže, da znašajo četrtno plače nadomestila za plačane nedelovne dneve. Če pa analiziramo vse osebne prejemke delavca, je razmerje med plačilom za dejansko opravljeno delo in nadomestili ter povračili še bolj neugodno.

Nadomestila za plačane nedelovne dneve, povračila in neposredne obveznosti delodajalca v zvezi z delom imenujemo skupaj splošni stroški delavca (nemško Lohnnebenkosten ali indirekte Arbeitskosten ali Arbeitsgemeinkosten, ang. cost of labour fringe benefits).

Na ceno neposrednega dela v gozdni proizvodnji vplivajo:

- osnovna bruto urna postavka, ki upošteva stopnjo strokovne usposobljenosti in težavnost dela ter temelji na določenih pannožne kolektivne pogodbe;

- nadomestila za plačane nedelovne dneve;

- povračila, ki jih prejme delavec v zvezi z delom;

- višina obremenitve plač s prispevki, ki jih mora neposredno plačati delodajalec.

Vse, ki izvajajo gozdna dela, moramo obravnavati enakopravno. To pa ne pomeni, da imajo vsi delavci enako bruto urno postavko. Lastniki gozdov, ki sami opravljajo dela v gozdovih, nimajo nekaterih stroškov v zvezi z delom in imajo zato nekaj nižjo bruto urno postavko.

Izhodiščne plače so določene s kolektivno pogodbo, ki upošteva stopnjo stro-

kovne usposobljenosti delavca in težavnost dela. Naše gozdne delavce navadno uvrščamo v IV. razred, pri čemer je v kolektivni pogodbi za gozdarstvo izhodiščna plača popravljena še zaradi težavnosti dela. V januarju 1995 so bile izhodiščne plače naslednje:

III. – 75.315 SIT/mesečno

IV. – 80.276 SIT/mesečno (461 SIT/uro)

V – 82.530 SIT/mesečno

VI. – 87.040 SIT/mesečno

VII. – 108.237 SIT/mesečno

VIII. – 128.531 SIT/mesečno

IX. – 154.236 SIT/mesečno

Tako dobimo izhodiščne bruto urne postavke za posamezna delovna mesta. Dejanske plače pa so odvisne od dosežene produktivnosti dela in poslovnega uspeha podjetja.

IZKORISTEK DELOVNIH DNI

WORKING DAYS UTILIZATION

Na ceno dela pomembno vpliva izkoristek delovnih dni. Delodajalec mora delavcu plačati čas (in učinek), ko je dejansko na delu pa tudi nadomestila za plačane nedelovne dneve.

Nedelovnih dni, ki jih je treba plačati je, kot kažejo podatki v preglednici, veliko. Zato se upravičeno postavlja vprašanje, ali lahko izkoristek delovnega časa povečamo in s tem zmanjšamo število plačanih nedelovnih dni.

Odsotnost z dela zaradi bolezni je v gozdarstvu velika in pretežno bremeni delodajalca. Na njen obseg lahko vplivamo predvsem dolgoročno s primerno preventivo, z ustvarjanjem ugodnejših in bolj zdravih delovnih razmer, zaščito delavcev pred vremenskimi vplivi in podobno. Delodajalec ne more presojati, ali je delavec resnično bolan, to je stvar zdravnikove ocene, mora pa se posvetovati s pristojnim zdravnikom, kaj storiti, da bi bila tovrstna odsotnost čim manjša. Izjemoma bi lahko veljalo, da delodajalec tudi preverja, ali delavec, ki je v bolniškem staležu, resnično izvaja od zdravnika določene ukrepe, ali pa bolniški stalež izrablja za drugo delo. To je vsekakor

Preglednica 3: Izkoristek delovnih dni v gozdni proizvodnji
 Table 3: The Utilization of Working Days in Forest Production

	Poklicni delavci <i>Professional workers</i>	Lastniki gozdov <i>Forest owners</i>	Strokovno-tehnični delavci v izvajalskih podjetjih <i>Professional technical staff in companies performing forest work</i>
Skupaj dni v letu <i>Total days in a year</i>	365	365	365
Sobote in nedelje <i>Saturdays and Sundays</i>	104	104	104
Možni delovni dnevi <i>Possible working days</i>	261	261	261
Plačani nedelovni dnevi <i>Paid days when work is not performed</i>	84 (71)	61	52
– prazniki <i>holidays</i>	11	11	11
– bolniški dopust <i>sick leave</i>	21*	21*	12*
– prekinitve <i>interruptions</i>	23 (10**)	–	–
– redni dopust <i>regular vacation</i>	27	27	
– drugi plačani nedelovni dnevi <i>other paid days when work is not performed</i>	2	2	2
Delovni dnevi <i>Working days</i>	177 (190)	200	209

Opomba:

* polovica dni plačana polno, polovica pa 80 %

** plačano 70 %

Note:

* half of the days fully paid, half paid 80%

** paid 70%

treba storiti, kadar je odsotnost zaradi boleznih nadpovprečno visoka.

Največ izpada delovnega časa odpade na prekinitve dela, predvsem zaradi slabega vremena, snega in podobnih naravnih vzrokov. Odnos do plačila izpadlih dni je bil doslej v naših gozdnogospodarskih organizacijah različen. Kolektivna pogodba gozdarstva Slovenije določa, da se prekinitve zaradi vremenskih razmer nadomeščajo:

- s prerazporeditvijo delavcev na druga ustrezna dela, ki jih je mogoče opraviti;
- s prerazporeditvijo delovnega časa v okviru koledarja dela;
- z delom ob sobotah, in sicer največ 24 sobot na leto, vendar največ 3 na mesec za vsa delovna mesta, ki so vezana na teren;
- z izrabo dopusta.

Ukrepi se uporabljajo po navedenem vrstnem redu. Če tudi s temi ukrepi ni

mogoče nadomestiti izpadlih dni, se ti štejejo kot čakanje na delo in so plačani v višini 70 % osnove plače.

Velik del izpada delovnega časa zaradi vremenskih razlogov je treba pripisati načinu in organiziranosti dela v gozdni proizvodnji, ki je postala vse bolj podobna industrijski in se premalo prilagaja naravnim razmeram. Zato bi morali vztrajati, da je delovni čas v zimskem času krajši kot poleti, da se delovišča razporedijo tako, da bodo za zimski čas načrtovana dela tam, kjer so vplivi slabega vremena ali snega najmanjši (nižinski predeli, bližina cest, pri-sojne lege in podobno). Delovni čas za delavce, ki opravljajo terensko delo, se lahko prerazporedi v mesecih, ki so za delo v gozdu bolj ugodni tako, da traja dlje, vendar ne več kot 10 ur dnevno ali 50 ur na teden. V zimskem času pa tedenska delovna obveznost ne more biti krajša od

30 ur tedensko oziroma 6 ur dnevno. Začetek dela pa je treba prilagajati polni dnevni svetlobi, med 6. in 8. uro.

Prekinitve dela zaradi slabega vremena bi morali izkoristiti tudi za izobraževanje delavcev. Zato bi morali imeti vnaprej pripravljene take izobraževalne programe, ki bi jih lahko imeli, kadar delavci zaradi slabega vremena ne morejo delati.

Na dolžino letnega dopusta lahko vpliva, v okviru zakonskih predpisov, predvsem pri sklepanju kolektivnih pogodb, ki vprašanje dolžine letnega dopusta podrobneje urejajo (18–35 delovnih dni). Več pozornosti pa bi morali posvetiti časovni razporeditvi letnega dopusta, in del dopusta načrtovati tudi v zimskem času, ko je pričakovati izpade zaradi neugodnih vremenskih razmer.

Delavec je lahko z nadomestilom plače tudi odsoten z dela do 7 dni na leto zaradi nekaterih osebnih zadev (poroka, smrt v družini, selitev in podobni razlogi).

IZRAČUN SPLOŠNIH STROŠKOV DELA

A CALCULATION OF GENERAL WORK COSTS

Plačani nedelovni dnevi

Paid days when work is not performed

Za izračun nadomestil upoštevamo plačane nedelovne dneve v dejanskem obsegu, razen dnevov prekinitev, ki jih je treba nadomeščati. Določilo Kolektivne pogodbe o nadomeščanju prekinitev zaradi vremenskih razmer ni povsem realno. Težko je namreč v tekočem letu zagotoviti nadomeščanje izpadlih dni v novembru in decembru. Poleg tega ne prihaja do prekinitev samo zaradi vremenskih razmer, ampak tudi iz drugih razlogov. Zato bomo pri izračunu nadomestil upoštevali na račun prekinitev 10 delovnih dni.

Število nedelovnih dni smo povzeli iz zadnje ankete o mehanizaciji ter iz podatkov v Statističnem letopisu Slovenije.

Nedelovni dnevi so plačani polno, tudi največji del bolniških dopustov, ki nastaja zaradi nezgod pri delu in poklicnih bolezni.

Prekinitve zaradi slabega vremena se nadomeščajo, druge prekinitve so plačane

v višini 70% plače. Lastnikom gozdov ne priznavamo prekinitev zaradi vremena, ker lahko te dneve produktivno izrabijo.

Tako računamo pri poklicnih delavcih s 195 pogodjnimi delovnimi dnevi letno oziroma 66 plačanimi nedelovnimi dnevi, pri lastnikih gozdov pa z 202 pogodjnimi delovnimi dnevi oziroma z 59 plačanimi nedelovnimi dnevi, pri strokovno-tehničnih delavcih pa z 210 pogodjnimi delovnimi dnevi.

Prevoz na delo

Fares

Pri delavcih v neposredni proizvodnji upoštevamo prevoz na delo kot prevoz z lastnim prevoznim sredstvom na povprečni dnevni razdalji 52 km (obe smeri) po 11 SIT/km, pri lastnikih gozdov 10 km na delovni dan, pri strokovno-tehničnih delavcih pa 16 km na delovni dan.

Topli obrok

Warm meals

Upoštevamo nadomestilo za topli obrok v višini 9.470 SIT/mesečno.

Regres za letni dopust

Vacation allowance

Upoštevamo regres v višini 60% povprečne plače v gospodarstvu, tj. 58.717 SIT/delavca.

Dodatek za delovno dobo

Allowance granted for insurance period

Upoštevamo povprečno delovno dobo 20 let, dodatek pa 0,5% na leto.

Stroški dodatnega rentnega zavarovanja delavcev

Costs for workers' supplementary pension insurance

Poseben problem so dodatni stroški, ki nastajajo v gozdarskih izvajalskih podjetjih zaradi invalidnih delavcev. Čeprav stroške sedanjih invalidnih delavcev v nekdanjih gozdnogospodarskih organizacijah še priznava Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov za zdaj kot izjemne stroške oziroma mora te stroške prevzeti država, pa je treba vendarle računati, da bo do invalidnosti

Varovalna sredstva

Safety equipment

Upoštevam naslednja varovalna sredstva:

Vrsta sredstva <i>Equipment type</i>	Cena/kos <i>Price/piece</i> SIT	Trajanje <i>Duration</i> let / years	Cena <i>Price</i> letno / per year
– Zaščitna čelada z mrežico in glušniki <i>Safety helmet with a net and earmuffs</i>	5.200	2	2.600
– Gozdarske hlače z mrežico <i>Forestry trousers with a net</i>	8.912	1	8.912
– Švedski pullover <i>Swedish pullover</i>	8.500	2	4.250
– Gozdarska jakna – podložena <i>Forestry jacket – lined</i>	7.576	2	3.785
– Gozdarska jakna – nepodložena <i>Forestry jacket – unlined</i>	5.104	1	5.104
– Podobleka (hlače in bluza) <i>Underclothing (trousers and a blouse)</i>	5.250	1	5.250
– Zaščitni čevlji <i>Protective shoes</i>	20.000	2	10.000
– Gozdarski zaščitni škornji <i>Forestry protective boots</i>	10.190	2	5.095
– Nogavice NOSKIN – dolge <i>NOSKIN stockings – long</i>	2.959	1/2	5.918
– Zimska kapa <i>Winter cap</i>	600	3	200
– Rokavice – antivibracijske <i>Gloves – anti-vibration</i>	1.100	1/7	7.700
SKUPAJ / Total			58.814

prihajalo tudi v prihodnje in bodo zaradi tega nastajali dodatni stroški. Težko bi te stroške vnaprej kalkulirali, saj ne vemo v kolikšni meri bodo dejansko nastajali in kdaj. Problem je rešljiv tako, da predvidimo obvezno dodatno nezgodno in rentno zavarovanje vseh delavcev, kar po dosedanji presoji pomeni okoli 8 % bruto plače delavca. Za lastnike gozdov ta postavka ne pride v poštev.

Prispevek na bruto plačo, ki bremeni podjetje

Contribution per gross wage, company's liability

Upoštevam tiste prispevke na bruto plačo, ki bremenijo podjetje, vključno z dodatnim prispevkom za beneficirano delovno dobo.

Skupaj upoštevam dodatne prispevke v višini 22,9% na bruto plačo oziroma 29,15%, če gre za delavce z beneficirano

delovno dobo. Za lastnike gozdov ta postavka ne pride v poštev.

V izračunu ne upoštevam jubilejnih nagrad in solidarnostnih pomoči, ki jih določa kolektivna pogodba. Ker se pojavljajo samo občasno, jih lahko pri izračunu količnika splošnih stroškov zanemarimo.

Splošni stroški dela so visoki, večina jih raste skupaj z rastjo osnovne urne postavke za opravljeno delo. Le slaba tretjina splošnih stroškov dela je fiksna in torej z rastjo osnovne urne postavke za opravljeno delo padajo. Zato se količnik splošnih stroškov dela z rastjo osnovne urne postavke za opravljeno delo zmanjšuje.

Splošne stroške dela lahko znižamo predvsem z boljšim izkoristkom delovnega časa, posredno pa s povečano produktivnostjo dela.

Primerjave našega količnika splošnih stroškov dela s podobnimi v tujini niso

Preglednica 4: Elementi za izračun količnika splošnih stroškov
 Table 4: The Elements for the Calculation of General Costs' Coefficient

	Poklicni delavci <i>Professional workers</i>	Lastniki gozdov <i>Forest owners</i>	Strokovno-tehnični delavci <i>Professional technical staff</i>
Letna plača za opravljeno delo <i>Annual Wage for the Work Performed</i>	700.720 SIT	737.600 SIT	939.664 SIT
Dejansko dela letno <i>Annual Work Performed</i>	8,7 meseca	9,2 meseca	9,6 meseca
Prevoz na delo <i>Fares</i>			
52 km/dan po 11 SIT <i>km/day at</i>	108.680 SIT		
10 km/dan po 11 SIT		22.000 SIT	
16 km/dan po 11 SIT			36.784 SIT
Regres <i>Vacation allowance</i>	58.717 SIT	58.717 SIT	58.717 SIT
Prehrana 9.470 SIT mesečno <i>Meals month insurance period</i>	82.389 SIT	87.124 SIT	90.912 SIT
Delovna doba <i>Insurance period</i>		10 % plače	
Varovalna sredstva <i>Protection equipment</i>	58.814 SIT	58.814 SIT	
Prispevki, ki bremenijo podjetje <i>Contributions - company's liabilities</i>			
22,9% plače za delavce, ki nimajo beneficirane delovne dobe in 29,15% za delavce, ki imajo beneficirano delovno dobo			

povsem ustrezne, saj je sistem plačevanja nadomestil in povračil v posameznih državah različen. V Nemčiji se npr. gibljejo količniki splošnih stroškov dela med 2,22 in 2,36 (JACOB 1992) in imajo tendenco rasti. Naši količniki so torej nekoliko višji, predvsem zaradi večjih obveznosti, ki jih imajo delodajalci v zvezi s plačami.

SKLEP

CONCLUSION

Ceno dela dobimo tako, da bruto urno postavko delavca po kolektivni pogodbi gozdarstva Slovenije pomnožimo s količnikom splošnih stroškov delavca, ki znaša

- za poklicne delavce 2,33-2,42,
- za lastnike gozdov 1,73.

Pri izračunu prodajne cene dela pa je treba pri poklicnih delavcih upoštevati še splošne stroške podjetja in vkalkulirani dobiček podjetja.

POVZETEK

Neposredno delo je v gozdni proizvodnji pomembnejši proizvodni strošek, saj odpade nanj povprečno okoli polovico vseh neposrednih stroškov, največ pri sečnji, najmanj pri prevozih (preglednica št. 1).

Zaradi pomembnega deleža v neposrednih proizvodnih stroških je treba višini stroškov za neposredno delo posvetiti vso pozornost.

Na ceno neposrednega dela v gozdni proizvodnji vplivajo:

- osnovna urna postavka, ki upošteva stopnjo strokovne usposobljenosti in težavnost dela ter temelji na določilih panožne kolektivne pogodbe;
- nadomestila za plačane nedelovne dneve;
- povračila, ki jih prejme delavec v zvezi z delom;
- višina obremenitve plač s prispevki, ki jih mora plačati neposredno delodajalec.

Analiza bruto plače gozdnega delavca pokaže, da pomenijo četrtno plače nadomestila za plačane nedelovne dneve. Če pa analiziramo vse osebne prejemke delavca, je razmerje med plačilom za dejansko opravljeno delo in nadomestili ter povračili še bolj neugodno (preglednica št. 2).

Vse, ki izvajajo gozdna dela, moramo obravnavati enakopravno. To pa ne pomeni, da imajo vsi

Preglednica 5: Količnik splošnih stroškov delavca (dodatek k bruto delovni uri)
 Table 5: The Coefficient of Worker's General Costs (an allowance to a gross working hour)

	Poklicni delavci Professional workers	Lastniki gozdov Forest owners	Strokovni delavci Technical staff
Plačani nedelovni dnevi <i>Paid days when work is not performed</i>	0,34	0,29	0,24
Prevoz na delo <i>Fares</i>	0,16	0,03	0,04
Topli obrok <i>Warm meals</i>	0,12	0,12	0,10
Regres za dopust <i>Vacation allowance</i>	0,08	0,08	0,06
Dodatek za delovno dobo <i>Insurance period allowance</i>	0,13	0,13	0,12
Varovalna sredstva <i>Safety equipment</i>	0,08	0,08	–
Dodatno rentno zavarovanje <i>Supplementary pension insurance</i>	0,08	–	–
Prispevek na bruto plačo, ki bremeni podjetje <i>Gross wage contribution – company's liability</i>	0,34–0,43	–	0,31
SKUPAJ splošni stroški delavca <i>Total worker's general costs</i>	1,33–1,42	0,73	0,87
Količnik na bruto plačo za splošne stroške delavca <i>A coefficient as to the gross wage for worker's general costs</i>	2,33–2,42	1,73	1,87

Preglednica 6: Spreminjanje stroškov dela z rastjo osnovne urne postavke za opravljeno delo
 Table 6: The Dependence of Work Costs on the Increasing of the Basic Man-Hour for the Work Performed

Osnovna bruto urna postavka <i>The basic gross man-hour</i>						
– v SIT / in SIT	430	460	500	600	650	900
– indeks / index	100	107	116	140	150	208
Količnik splošnih stroškov <i>A coefficient of general costs</i>	2,45	2,42	2,35	2,32	2,29	2,21
Skupaj stroški dela <i>Total work costs</i>						
– v SIT / in SIT	1.053	1.113	1.175	1.392	1.488	1.989
– indeks / index	100	106	112	132	141	189

delavci enako bruto urno postavko. Lastniki gozdov, ki sami opravljajo dela v gozdnih, nimajo nekaterih stroškov v zvezi z delom in imajo zato nekaj nižjo bruto urno postavko.

Izhodiščne plače so določene s kolektivno pogodbo, ki upošteva stopnjo strokovne usposobljenosti delavca in težavnost dela. Dejanske plače pa so odvisne seveda od dosežene produktivnosti dela in poslovnega uspeha podjetja.

Na ceno dela pomembno vpliva izkoristek delovnih dni. Delodajalec mora delavcu plačati čas (in učinek), ko je dejansko na delu pa tudi nadomestila za plačane nedelovne dneve. Nedelovnih dni, ki jih je treba plačati, je veliko (preglednica št. 3).

Delavci imajo pravico tudi do povračila nekaterih stroškov v zvezi z delom, in sicer:

- stroškov prevoza na delo,
- stroškov toplega obroka med delom,
- regresa za letni dopust,
- dodatka na delovno dobo,
- stroškov za osebna varovalna sredstva.

Vsi delavci so tudi dodatno zavarovani za primer nesreč in invalidnosti.

Delodajalec mora neposredno plačati od izplačanih plač še nekatere prispevke in davke; stopnja tega prispevka je različna glede na to, ali imajo delavci beneficirano delovno dobo ali ne.

Višina vseh povračil je določena s splošno kolektivno pogodbo gospodarstva ali s posebno

kolektivno pogodbo za gozdarstvo.

Nadomestila za plačane nedelovne dneve, povračila in neposredne obveznosti delodajalca v zvezi z delom skupaj imenujemo splošni stroški delavca. Izrazimo jih s količnikom na osnovno bruto urno postavko delavca (preglednica 3 in 4). V letu 1995 znašajo za poklicne gozdne delavce 2,33–2,42, za lastnike gozdov pa 1,73.

Splošni stroški dela so visoki, večinoma so variabilni in rastejo proporcionalno z osnovno urno postavko za opravljeno delo. Le slaba četrtina splošnih stroškov dela je fiksna in torej z rastjo osnovne urne postavke za opravljeno delo padajo (preglednica 6). Splošne stroške dela lahko znižamo predvsem z boljšim izkoristkom delovnega časa, posredno pa s povečano produktivnostjo dela.

FOREST WORK COSTS

Summary

Direct work represents an important production expenditure within forest production, comprising about a half of all direct costs on the average, most of them in cutting, the least in transport (table 1).

Due to the important share in direct production costs the height of costs for direct work deserve all the attention.

The price of direct work in forest production depends on:

- the basic man-hour, taking into consideration qualification and effort required to perform work, and is based on the provisions of the branch collective agreement;
- compensation for paid days when work is not performed;
- refunds workers are entitled to due to their employment;
- the height of contribution charges on wages, which have to be directly paid by the employer.

An analysis of a worker's gross wage shows that one fourth of a wage is represented by compensations for paid days when work is not performed. When all personal income is the object of analysis, the ratio between the payment for the work performed and compensations and refunds is still less favourable (table 2).

All performers of forest work have to be equally treated. Yet this does not mean that all the workers have the same gross man-hour. Forest owners who perform forest work for themselves do not have to carry some costs related to forest work; consequently their gross man-hour is a little lower.

Initial wages are determined by the collective agreement, which takes into consideration worker's qualification and the effort required for the performing of the work. Real wages depend on the productivity achieved and the business success of a company.

Work price highly depends on the utilization

factor of working days. The employer has to pay the worker the time (and effect) when he is actually working as well as provide the means for compensations for the days paid when work is not performed. These latter days are quite numerous (table 3).

Workers are also entitled to refunds for some costs related to work such as:

- fare costs,
- costs for warm meal during the work,
- vacation allowance,
- allowance granted on the basis of insurance period's length,
- costs for personal safety equipment.

All workers are also supplementary insured against injury and disability.

Based on the wages paid out employers have to directly pay some contributions and taxes; a contribution rate varies and depends on the fact whether workers are granted insurance years with bonus or not.

The height of these refunds is defined by the general collective agreement of economy or by a special collective agreement for forestry.

Compensations for paid days when work is not performed, refunds and direct liabilities of an employer in relation to work together are called general worker's costs. They are expressed by a coefficient as to the basic gross man-hour (table 3 and 4). In 1995 they total 2.33–2.42 for professional forest workers and 1.73 for forest owners.

General work costs are high; they are mostly variable and increase proportionally with the basic man-hour for the work performed. Only less than one fourth of general work costs are fixed costs and therefore decrease with the increase of the basic man-hour for the work performed (table 6). General work costs can first of all be reduced by greater utilization of working time and indirectly by increased work productivity.

VIRI

1. Jacob, J., 1992. Die Lohnnebenkosten im Staatsforstbetrieb. *Allg. Forstzeitschrift* 16, s. 874–882.
2. Winkler, I. in sod., 1994. Kalkulacije stroškov gozdarskih del. – Strokovna in znanstvena dela 113. Oddelek za gozdarstvo Biotehniška fakulteta, Ljubljana, 70 s.
3. Zadnik, J., 1994. Trendi stroškov pridobivanja sortimentov in njihove sestave v letih 1977–1988 na Gozdnem gospodarstvu Postojna. – Diplomska naloga. Oddelek za gozdarstvo Biotehniške fakultete. Ljubljana, 40 s.
4. *, 1992. Holzerte in der Durchforstung. III. Teil. Koston. Linz, 100 s.
5. *, 1994. Kolektivna pogodba za gozdarstvo Slovenije. Ur. l. RS, št. 68-2426/94.
6. *, 1993. Uredba o višini povračil stroškov v zvezi z delom in drugih prejemkov, ki se pri ugotavljanju davčne osnove priznavajo kot odhodek. Ur. l. RS, št. 72/93, 43/94 in 62/94.